

Editorial #1: Η Λιτότητα ως τακτική επιλογή. Η “ανάπτυξη” ως στρατηγικός στόχος

Barikat

Μνημόνια και καταστολή πάνε μαζί

Το δόγμα “νόμος και τάξη” δηλώνει βροντερό παρών με τις αλησμόνητες επιχειρήσεις “αρετής” να αποτελούν το απαραίτητο εργαλείο καταστολής ακόμα και της πιο μικρής μονάδας αντίστασης. Οι εισβολές και οι εκκενώσεις καταλήψεων στέγης όπου φιλοξενούνται κατά κύριο λόγο πρόσφυγες έχουν ξεκινήσει από το καλοκαίρι του 2016. Οι διακηρύξεις για κλείσιμο των στρατοπέδων συγκέντρωσης αποδείχθηκαν πολύ γρήγορα κενό γράμμα και μακρινό παρελθόν. Πλέον, τα στρατόπεδα είναι η απαραίτητη συνθήκη για να εφαρμοστεί η απόλυτη στέρση δικαιωμάτων και παράλληλα να συντηρείται το παραμύθι του κινδύνου και της ασφάλειας. Το ολοκληρωτικό κράτος δεν αποκηρύχτηκε ποτέ. Η ρατσιστική και ξενοφοβική πολιτική του Δένδια βρήκε τον πιο “άξιο” συνεχιστή της. Κάθε νησίδα αξιοπρέπειας αποτελεί στόχο, ενώ η καταστρατήγηση των δικαιωμάτων βρήκε τον πιο ιταμό εκφραστή της.

Σαράντα χρόνια πριν, ο Ενρίκο Μπερλινγκουέρ αφού έβαλε την υπογραφή του στον “Ιστορικό Συμβιβασμό” εντός μιας ακόμα περιόδου οικονομικής κρίσης και καταστολής, σε μια δηλωτική θεωρητική ακροβασία, δήλωνε: “Λιτότητα σημαίνει αυστηρότητα, αποτελεσματικότητα, σοβαρότητα και, εν τέλει, δικαιοσύνη· το αντίθετο δηλαδή όλων όσων έχουμε γνωρίσει και πληρώσει μέχρι τώρα, και το οποίο μας οδήγησε σε βαρύτερη κρίση.”

Η υιοθέτηση, εκ μέρους του ΚΚΙ, του συνόλου της -τότε ανερχόμενης- νεοφιλελεύθερης ερμηνείας της οικονομικής κρίσης, καλώντας την εργατική τάξη να αναλάβει το “καθήκον” της υποστήριξης της ταξικής λιτότητας στο.. δρόμο προς το σοσιαλισμό, σφράγισε και την ιδεολογική του χρεοκοπία, με την πολιτική και εκλογική του συρρίκνωση να ακολουθεί σε δεύτερο χρόνο.

Αυτές τις μέρες, η συμφωνία της ελληνικής κυβέρνησης και των δανειστών σε “τεχνικό” επίπεδο, με ασάφειες και “δημοσιονομικά ουδέτερα μέτρα” αποτελεί έναν ακόμα εμπαιγμό. Όπως σε κάθε αξιολόγηση, κάθε μέτρο που λαμβάνεται έχει ταξικό πρόσημο. Συμπεριλαμβάνει το αποτυχημένο νεοφιλελεύθερο παραμύθι που αφορά στους χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές. Δε πρόκειται για αναδιανομή εισοδήματος στα χαμηλότερα οικονομικά στρώματα, αλλά το ακριβώς αντίθετο. Οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις, είτε σε επίπεδο φορολογίας είτε σε επίπεδο δαπανών, έχουν επιπτώσεις. Το επιχείρημα ούτε “ένα ευρώ παραπάνω λιτότητα” με τη παράλληλη βεβαιότητα για πλεόνασμα 3.5% το 2018 δεν αποτελούν τίποτε άλλο από τη ξεπερασμένη ρητορική μιας χρεωκοπημένης κυβέρνησης.

Ο Όργουελ ως μαθητής. Ο ΣΥΡΙΖΑ ως δάσκαλος.

Όπως φαίνεται όμως, η συμφωνία προκύπτει στη βάση μιας συνεννόησης. Έχει και αυτό την αξία του, καθώς το πολιτικό προσωπικό που κυβερνάει, έχει εγκαταλείψει την λογική

του “πανωλεθρίαμβου” του 2015-2016 και πλέον ορίζει ως επιτυχία την μακροπρόθεσμη εμπέδωση της μνημονιακής πολιτικής. Η κυβέρνηση θα αρπάξει ως και 3,6 δις από την εργατική τάξη και τους συνταξιούχους, άμεσα και τελεσίδικα, μέσω της μείωσης του αφορολόγητου και την μείωση της -μεταβατικής- “προσωπικής διαφοράς”, Με άλλα λόγια, θα κάνει μια ακόμα ριζική τομή στην κατεύθυνση της ανάπτυξης. Μισθοί με ταβάνι τα 700 ευρώ, συντάξεις με ταβάνι τα 400. Και μετά Ανάσταση.

Στη θέση του κόφτη, ο “δημοσιονομικός διορθωτής”. Στη θέση της επιτροπείας, ο “μηχανισμός αυξημένων εγγυήσεων”. Η επίθεση στους μισθούς & συντάξεις των 500-600 ευρώ συμψηφίζεται με την μείωση κάποιου φορολογικού συντελεστή (ίσως και του εταιρικού!) και αποκαλείται “δημοσιονομική εξισορρόπηση”. Μαθητευόμενοι απατεώνες σε ασκήσεις δημιουργικής λογοπλασίας. Οι τραπεζίτες, το ΔΝΤ και οι ισχυρές πολιτικές δυνάμεις της Ευρώπης γράφουν ιστορία, με την ελληνική κυβέρνηση να έχει αυτομολήσει στην πλευρά τους, ακόμα και στο επίπεδο της ρητορικής, ώστε να παρουσιάσει “κάτι σαν νίκη”.

Πεντάμηνα ως θέση εργασίας. Γιατί όχι; Οι “εταίροι” θα συμφωνήσουν...

Μεταξύ άλλων, έγινε γνωστό μετά το Eurogroup της 20ης Φλεβάρη, ότι ελληνική κυβέρνηση και Παγκόσμια Τράπεζα βρίσκονται σε συνομιλίες με σκοπό τη σύναψη νέου “αναπτυξιακού” δανείου ύψους 3 δις ευρώ, για τη χρηματοδότηση ενός πακέτου μέτρων καταπολέμησης της ανεργίας. Με βάση τις δηλώσεις της Υπ. Εργασίας Ράνιας Αντωνοπούλου, το συγκεκριμένο πρόγραμμα θα έχει ως στόχο τη δημιουργία 450.000 θέσεων εργασίας μέσα στα επόμενα 3 χρόνια και απ’ ότι έγινε γνωστό οι εκπρόσωποι των δανειστών έκαναν δεκτό επί της αρχής το σχέδιο.

Παράλληλα, και στον απόηχο του επιβεβαιωμένου αιτήματος για σύναψη δανείου από τη Παγκόσμια Τράπεζα και την αποδοχή εκ μέρους της ελληνικής κυβέρνησης για προνομοθέτηση δημοσιονομικών μέτρων, με καθόλα αναίσχυντο τρόπο γίνεται λόγος για μείωση της ανεργίας και αύξηση της απασχόλησης. Άλλωστε πάντα η νεοφιλελεύθερη ρητορική μιλά για “απασχολούμενους” και “ωφελομένους”, όχι εργαζόμενους. Στο περιθώριο αυτής της πρωτοφανούς επιτυχίας αποσιωπάται τεχνηέντως η εκτίναξη της εκ περιτροπής και της μερικής απασχόλησης, της μαύρης εργασίας, της απλήρωτης εργασίας.

Εργασιακή κανονικότητα ή αλλιώς δώσ’ μου κάτι γυαλιστερό να δείχνω στους δούλους

Αφού, λοιπόν, “πανηγυρίσουμε” και για το δάνειο των 3 δις. Από τη Παγκόσμια Τράπεζα, που σύμφωνα με τη Υπουργό Εργασίας θα δημιουργήσει 450.000 -προσωρινές- θέσεις εργασίας (ή απλά απασχόλησης), δε χρειάζεται να μαντέψουμε τον τρόπο με τον οποίο θα μειωθεί η ανεργία: voucher, επιταγές εισόδου στην αγορά εργασίας, εκπαίδευση των μακροχρόνια ανέργων. Ταξική μεροληψία, μη ρωτάτε προς ποια κατεύθυνση. Ανακύκλωση της ανεργίας, εργασία στη “πλάτη” του προσφυγικού, ποινολόγιο για τους ανέργους και υποχρέωση αποδοχής οποιασδήποτε εργασίας, απειλή διακοπής επιδόματος σε περίπτωση άρνησης κάποιας εργασίας.

Παράλληλα, μετά από μήνες διαπραγματεύσεων και συζητήσεων γύρω από το κλείσιμο της

αξιολόγησης, οι διακηρύξεις για την υπογραφή εθνικής γενικής συλλογικής σύμβασης “ξεθωριάζουν” κάτω από την απελευθέρωση των απολύσεων και τις απαιτήσεις του ΔΝΤ. Πλέον έχει ξεχαστεί η άλλη διακήρυξη: Η ταυτόχρονη επαναφορά – με κυβερνητική απόφαση – του κατώτατου μισθού στα 751, ως στοιχειώδης εξισορροπητική παρέμβαση, ώστε η ΕΓΓΣΕ να έχει πεδίο εφαρμογής. Τώρα παρακαλάνε για οτιδήποτε μοιάζει με αυτήν, απλά για να ειπωθεί σε κάποιο πηγαδάκι, απλά για να ησυχάσει κάποια “αριστερή” συνείδηση. Μια “επαναφορά” συλλογικών συμβάσεων (αν γίνει) σε μια πραγματικότητα όπου είναι απείρως χειρότερη του 2012, όπου η ατομική σύμβαση είναι πλέον πολυτέλεια, με την πλειοψηφία των -δηλωμένων- προσλήψεων να είναι μερικής – εκ περιτροπής απασχόλησης! Διακηρύξεις που αποτελούσαν μία ή άλλη κενό γράμμα δεδομένου ότι η εφαρμοζόμενη πολιτική εδώ και 7 χρόνια έχει εκτινάξει τα ποσοστά της ανεργίας και της μαύρης εργασίας. Η διαχείριση της φτώχειας και η επιδοματική πολιτική είναι ο κορμός της ανάπτυξης.. που έρχεται.

Να μη ζήσουμε σαν δούλοι. Εμείς, για εμάς, τα πάντα.

Όλα τα λεφτά, λοιπόν, στο ποντάρισμα της επιτυχίας των προγραμμάτων και της ανάπτυξης που αποτελεί διαρκή προσδοκία για όλους μας όταν τελικά έρθει θα είναι ανάπτυξη για τους λίγους. Θα είναι η ανάπτυξη των voucher, της ανεργίας. Θα είναι η ανάπτυξη μιας κοινωνίας σε καταστολή, που παραμένει ανατριχιαστικά ήσυχη αλλά εγκυμονεί μία δυναμική απροσδιόριστη, την οποία όσο και αν προσπαθούν οι επίδοξοι, όψιμοι και μη πολιτικοί διαμεσολαβητές αδυνατούν να την εγκολπωθούν, να την καναλιζάρουν, να την κατανοήσουν, ως εκ τούτου αυτοί που αξιώνουν να είναι η προμετωπίδα της κοινωνικής κίνησης έχουν περιοριστεί στον ρόλο του ουραγού. Κανείς δεν εγκαλείται πολιτικά ή κινητοποιείται κοινωνικά από τα κομματικά καλέσματα απ’ όπου και αν προέρχονται. Κινητοποιήσεις μαζικές που κάνουν τις μεγάλες πλατείες των πόλεων να τρίζουν, πράγματι, δεν υπάρχουν αλλά ακόμη και αν πολλές φορές η αίσθηση που μας προκαλείται είναι ότι “δεν κινείται τίποτα”, δε πρέπει να ξεχνάμε ότι η καταπίεση πάντα γεννούσε αγώνες.

Μπορεί τα συλλαλητήρια να είναι πιο άνευρα και άμαζα από ποτέ αλλά στο ειρηνοδικείο μαζικά ή όχι, οι φωνές των ανθρώπων ενώνονται και σπάνε τους πλειστηριασμούς που δεν σκόπευε να κάνει αυτή η κυβέρνηση. Σε όλη την χώρα ξεπηδάνε εγχειρήματα στήριξης και αλληλεγγύης στους πρόσφυγες. Ανατρεπτικές αντιλήψεις και επιθυμίες, με τον αντιφασισμό στον πυρήνα τους, έχουν ριζώσει τα τελευταία χρόνια σε ένα συνεχώς αυξανόμενο κομμάτι νέων ανθρώπων. Και όλοι, μα όλοι, αναζητούν αυτό που μπορεί να κάνει το σκοτάδι, φως. Αυτό που μπορεί να κάνει τη συλλογική μνήμη να περπατήσει ξανά σε νικηφόρα μονοπάτια, που θα συντρίψει το “ρεαλισμό”.

Αυτή η κοινωνία κυοφορεί δυνατότητες οι οποίες στο παρόν συμβιώνουν με το υπάρχον αλλά είναι ανταγωνιστικές προς αυτό, εγχειρήματα αυτοδιαχείρισης, ελεύθερο λογισμικό, συνεταιρισμοί, μορφές κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας που διαρκώς διευρύνονται. Σε μία περίοδο που το κεφάλαιο επεκτείνεται σε όλο και περισσότερα πεδία για να αυξήσει τα κέρδη του, και τα κράτη υιοθετούν όλο και πιο κατασταλτικές πολιτικές για να κανονικοποιήσουν αυτήν τη συνθήκη τα παραπάνω συγκροτούν την ακριβώς αντίρροπη κίνηση, αθόρυβη, σταθερή, ανεξέλεγκτη, επικίνδυνη. Μία συζήτηση γύρω από τον συντονισμό, την περαιτέρω ανάπτυξη και την υιοθέτηση αυτών των πρακτικών ενδεχομένως να ήταν πιο επίκαιρη από τις διαδοχικές συνεντεύξεις τύπου, όπου

παρουσιάζονται φαραωνικά σχέδια επί χάρτου για παραγωγική ανασυγκρότηση, εθνικό νόμισμα, πραγματική ανάπτυξη.

Η ιστορία στις πιο όμορφες καμπές της μας έχει δείξει ότι οι υποτελείς στην διαρκή τους σύγκρουση με τον εκάστοτε καταπιεστή τα μέσα για να διεκδικήσουν χώρο για να αναπνεύσουν δεν τους τα δίνει κάποιος αλλά τα εφευρίσκουν μόνοι τους¹. Οι κυρίαρχοι μετά από κάθε τους νίκη κηρύσσουν την Τάξη, έτσι και η κυβέρνηση από τον Ιούλιο του 2015 μέχρι και σήμερα δεν παύει να ουρλιάζει ότι “η τάξη επικρατεί στην Αθήνα”². Αυτό συμβαίνει γιατί ο φόβος βρίσκεται και πάλι στην δική τους πλευρά.

Αυτοί που ζουν ακόμα,

δεν πρέπει ποτέ να λένε ποτέ.

Το αναπόφευκτο δεν είναι αναπόφευκτο,

τα πράγματα δεν θα είναι πάντα τα ίδια.

Όταν αυτοί που κυβερνούν έχουν μιλήσει,

τότε θα υψώσουν τη φωνή τους αυτοί που κυβερνούνται.

Ποιος τολμά να πει πότε;

Από ποιο εξαρτάται η διαρκής καταπίεση;

Από εμάς.

Από ποιόν εξαρτάται το τέλος της;

Από εμάς και πάλι.

Αν σε έχουν ρίξει κάτω, σήκω.

Αν έχεις ηττηθεί, πολέμα.

Πώς είναι δυνατόν να σταματήσεις

αυτούς που συνειδητοποιούν την κατάσταση τους;

Οι νικημένοι του σήμερα

θα είναι οι νικητές του αύριο.

Και το “ποτέ” θα γίνει “τώρα”

Ποίημα γραμμένο σε τοίχο του αυτοδιαχειριζόμενου εργοστασίου Brukman στην Αργεντινή

Παράρτημα

Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι φίλος μας, θα βοηθήσει στην ανάπτυξη.

Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι ένας διεθνής οικονομικός οργανισμός που ιδρύθηκε στη σύνοδο του Bretton Woods το 1944 μαζί με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η διακηρυγμένη αποστολή της είναι η οικονομική και τεχνική βοήθεια σε αναπτυσσόμενες χώρες για αναπτυξιακά έργα, με σκοπό τη μείωση της φτώχειας. Ο μη διακηρυγμένος σκοπός της, αλλά γνωστός σε όλες τις χώρες που συμμετείχε στην “ανοικοδόμηση” τους, είναι η εμπέδωση και στήριξη οικονομικών προγραμμάτων-σοκ που αφήσαν πίσω τους δύο μόνο πράγματα: Φτώχεια και συσσώρευση κεφαλαίου.

Ρωσία, Οκτώβρης του 1993.

Δύο μόλις χρόνια μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ, η Ρωσία οδηγείται σε συνταγματική κρίση, καθώς ο τότε πρόεδρος Μπόρις Γιέλτσιν, επιδιώκει να διαλύσει το κοινοβούλιο το οποίο αντιτάχθηκε στα αποτελέσματα της καταστροφικής θεραπείας-σοκ που εισηγήθηκαν από κοινού το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα και οι Αμερικάνοι σύμβουλοι της Ρώσικης κυβέρνησης, προερχόμενοι από το Χάρβαρντ. Οι βουλευτές που μέχρι πρότινος στήριζαν τον Γιέλτσιν αποφασίζουν να του γυρίσουν τη πλάτη και καταλαμβάνουν το κτήριο του κοινοβουλίου. Η απάντηση του Ρώσου προέδρου είναι άμεση: 5.000 στρατιώτες και δεκάδες άρματα μάχης περικυκλώνουν, επιτίθενται και σχεδόν γκρεμίζουν το κτήριο του Κοινοβουλίου, με απολογισμό τουλάχιστον 500 νεκρούς. Το πραξικόπημα ολοκληρώνεται.

Τη στιγμή που τα όπλα σίγησαν, οι οικονομολόγοι του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, είχαν μόλις οπλίσει τα δικά τους. Τις επόμενες μέρες και μέσα σε ντελίριο ενθουσιασμού, οι σύμβουλοι των διεθνών οικονομικών οργανισμών στη χώρα, συνέγραψαν εκατοντάδες νόμους, ανοίγοντας βίαια την πόρτα στο μακρύ “αόρατο χέρι” της αγοράς. Το κλίμα ήταν τέτοιο, που ο Τσαρλς Μπλίτζερ, τότε επικεφαλής οικονομολόγος της Παγκόσμιας Τράπεζας για τη Ρωσία, είχε δηλώσει στη Wall Street Journal: “Ποτέ δε διασκέδασα τόσο πολύ στη ζωή μου” 3

Αυτός είναι ο διεθνής οικονομικός οργανισμός που η κυβέρνηση επιδιώκει τη περαιτέρω συνεργασία μαζί του “με σκοπό την ανάπτυξη και την καταπολέμηση της ανεργίας”.

Ελλάδα 2017: Η ιστορία ξαναγράφεται, οι λέξεις διαστρεβλώνονται και η ανάπτυξη έρχεται.

1 ORA NIHIL. (1996). Η ουγγρική επανάσταση του 1956.

2 Παράφραση από το τελευταίο κείμενο της Ρόζας Λουξεμπουργκ.

3Klain, N. (2007). Το Δόγμα του Σοκ.